

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності

_____ проф. Т.М. Димань

«____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Біолого-технологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти. Укладач О.В. Ярмола. Біла Церква: БНАУ, 2019. 21 с.

Розробник: О.В. Ярмола, канд. філос. наук

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін. (Протокол № 1 від 29.08.2019 р.)

Завідувач кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін
доцент

Л. Мельник

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету
(Протокол № __ від _____ 2019 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

С.В. Мерзлов

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
6.1. Лекції	7
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	12
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	18
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2020–2021 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Філософія» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 32 години (лекції - 16, практичні заняття – 16) самостійна робота студентів – 58 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова	
	Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»		
Модулів – 2	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Рік підготовки</i>	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		<i>Лекції</i>	
		16 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		16 год.	4 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	82 год.
	Підсумковий контроль: залік		

Мета вивчення навчальної дисципліни "Філософія" – полягає в тому, щоб дати студентові теоретичні основи філософії, розкрити зміст основних категорій і понять, навчити його правильно орієнтуватися в сучасному світі, підготувати до активної участі в суспільно-політичному та науковому житті.

Наше складне, динамічне, суперечливе сьогодення вимагає від людини здатності цілеспрямованої, усвідомленої, розумної орієнтації в навколишньому світі. Саме засвоєння досягнень філософської культури сприяє формуванню у особистості цієї здатності. Знання філософії підвищує культуру мислення, посилює чіткість, послідовність, аргументовану доведеність суджень, ознайомлює з правилами дискусії, посилює ефективність і переконаність мови.

Навчальна дисципліна «Філософія» передбачає засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності; ознайомлення студентів із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення; створення умови для формування світоглядно-методологічної культури студентства.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Філософія» базується на знаннях такої дисципліни як «Історія України та української культури».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 7.	РН 7.1 Здійснювати пошук, оброблення та узагальнення інформації із застосуванням сучасних інформаційних технологій. РН 7.2 Знати основні історичні етапи розвитку предметної області.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Змістовний модуль 1. Основні етапи розвитку філософії

- Тема 1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності.
 Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу.
 Тема 3. Антична філософія.
 Тема 4. Філософія Середніх віків та доби Відродження.
 Тема 5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.
 Тема 6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка.
 Тема 7. Історія української філософії.

Змістовний модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення

- Тема 8. Онтологія та проблема свідомості у філософії.
 Тема 9. Діалектика.
 Тема 10. Теорія пізнання як філософська дисципліна.
 Тема 11. Наука як предмет філософського дослідження.
 Тема 12. Соціальна філософія та філософія культури.
 Тема 13. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія.
 Тема 14. Філософський аналіз проблем сучасної біології.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		Л	П	ЛБ	СРС		Л	П	ЛБ	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>										
Тема 1	6	2	-	-	4	7	1	-	-	6
Тема 2	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 3	6	2	-	-	4	7	1	-	-	6
Тема 4	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 5	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 6	6	2	-	-	4	7	-	1	-	6
Тема 7	8	2	2	-	4	7	-	1	-	6
Разом за модуль 1	44	8	8	-	28	46	2	2	-	42

<i>Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення</i>										
Тема 8	6	-	2	-	4	5	-	1	-	4
Тема 9	6	2	-	-	4	6	-	-	-	6
Тема 10	6	2	-	-	4	7	-	1	-	6
Тема 11	6	2	-	-	4	7	1	-	-	6
Тема 12	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 13	6	-	2	-	4	6	-	-	-	6
Тема 14	10	2	2	-	6	7	1	-	-	6
Разом за модуль 2	46	8	8	-	30	44	2	2	-	40
Разом за 1 та 2 модуль	90	16	16	-	58	90	4	4	-	82

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття;
СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

№ п/п	Тема і зміст лекції	К-сть год.
	<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>	
1.	Тема 1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності. Поняття світогляду. Структура та історичні типи світогляду. Виникнення філософії та історичні форми її розвитку. Предмет, структура та основні функції філософії. Проблема методу в філософії. Діалектика і метафізика. Взаємозв'язок філософії, міфології, релігії, науки та мистецтва.	2
2.	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу. Веди як духовна основа формування та розвитку давньоіндійської філософії. Філософські школи Стародавньої Індії: а) ортодоксальні (астіка) – міманса, веданта, санкх'я, йога, ньяя, вайшешика; б) неортодоксальні (настіка) – чарвака-локаята, буддизм, джайнізм. Основні філософські школи Стародавнього Китаю: а) конфуціанство; б) даосизм; в) легізм	-

	(фа-цзя).	
3.	<p>Тема 3. Антична філософія.</p> <p>Основні етапи розвитку античної філософії. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. Філософські погляди Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм.</p>	2
4.	<p>Тема 4. Філософія Середніх віків та доби Відродження.</p> <p>Головні риси та основні етапи розвитку середньовічної філософії. Патристика: а) східна (грецька) – Оріген, Василій Великий, Григорій Назіанзін, Григорій Нісський, Діонісій Ареопатит, Іоанн Дамаскін; б) західна (латинська) – Тертулліан, Августин Аврелій. Схоластика. Проблема універсалій: а) реалізм: Ансельм Кентерберійський, Тома Аквінський; б) номіналізм: Іоанн Росцелін, Вільям Оккам; в) концептуалізм: П'єр Абеляр. Доба Відродження: а) європейський гуманізм: Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський; б) натурфілософія: Джордано Бруно, Галілео Галілей, Микола Коперник.</p>	-
5.	<p>Тема 5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.</p> <p>Головні риси філософії Нового часу. Емпіризм філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк). Рационалізм Р. Декарта, Б. Спінози, Г. Ляйбніца. Іматеріалізм Дж. Берклі та Д. Юма. Французьке Просвітництво та матеріалізм XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ламетрі, К. Гельвецій).</p> <p>Імануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Система суб'єктивного ідеалізму Й. Фіхте та об'єктивного ідеалізму Ф. Шеллінга. Діалектичний метод і філософська система Г. Гегеля. Антропологічна філософія Л. Фойєрбаха.</p>	-
6.	<p>Тема 6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка.</p> <p>Передумови виникнення некласичної традиції в західноєвропейській філософії другої половини XIX століття. Ірраціоналізм та волюнтаризм А. Шопенгауера. Ідея «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Філософія життя: А. Бергсон, Г. Зіммель, В. Дільтей. Філософські погляди С. К'єркегора: між сутністю та існуванням.</p> <p>Основні риси філософії XX ст. Напрямки сучасної філософії: а) прагматизм; б) позитивізм, неопозитивізм,</p>	2

	постпозитивізм; в) екзистенціалізм; г) фройдизм і неофройдизм; д) філософська антропологія; е) феноменологія та герменевтика; є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.	
7.	Тема 7. Історія української філософії. Передумови формування української філософії. Філософські і суспільно-політичні ідеї в культурі Київської Русі. Українська філософія XIV – XVII ст. Києво-Могилянська академія як провідний навчально-освітній центр у Східній Європі. Філософські погляди Григорія Сковороди. Українська філософія XIX – початку XX ст. Розвиток вітчизняної філософії в XX - на початку XXI ст.	2
	Разом за змістовий модуль 1	8
	<i>Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення</i>	
8.	Тема 8. Онтологія та проблема свідомості у філософії. Філософське осмислення проблеми буття. Основні форми буття. Становлення уявлень про першооснови буття в історії філософії. Субстанція та матерія як філософські категорії. Поняття руху. Форми руху. Концепції простору і часу в філософії і науці. Проблема свідомості в історії філософії. Структура свідомості. Свідоме і несвідоме. Феномен самосвідомості. Індивідуальна та суспільна свідомість.	-
9.	Тема 9. Діалектика. Формування уявлень про діалектику в історії філософії: Геракліт, Сократ, Платон, неоплатонізм, патристика, Н. Кузанський, Г. Гегель, марксизм, «негативна діалектика». Основні принципи діалектики. Закони діалектики: Закон єдності і боротьби протилежностей, Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, Закон заперечення заперечення. Основні категорії діалектики.	2
10.	Тема 10. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Проблема пізнання в історії філософії. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні. Поняття методу та методології наукового дослідження. Поняття істини, її форми. Практика як основа, критерій та мета пізнання.	2
11.	Тема 11. Наука як предмет філософського дослідження. Предмет філософії науки. Генеза науки. Періодизація науки; поняття класичної, некласичної та постнекласичної	2

	науки. Сучасні концепції розвитку науки. «Верифікація» і «фальсифікація» як засоби перевірки наукового знання. Синергетика як сучасний напрям в науковому пізнання: І. Пригожин, Г. Гакен. Ідея, науковий факт, гіпотеза, концепція, теорія як форми розвитку наукового знання.	
12.	<p>Тема 12. Соціальна філософія та філософія культури.</p> <p>Основні підходи до осмислення суспільства в історії філософії: античність, патристика, Новий час. Типологія суспільств: формаційний (марксизм) та культурно-цивілізаційний (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі) підхід. Індустріальні, постіндустріальні (інформаційні) типи суспільств. Соціальна структура суспільства. Історичні типи спільнот. Співвідношення понять «етнос», «нація», «народність». Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку.</p> <p>Формування уявлень про культуру в історії людства. Матеріальна і духовна культура. Розмаїття культур: єдність загальнолюдського і національного. Культура в житті особистості і суспільства: функції культури. Співвідношення понять «культура» та «цивілізація».</p>	-
13.	<p>Тема 13. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія.</p> <p>Проблема людини в історії філософії. Філософська антропологія як напрям в сучасній філософії: М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, О. Больнов. Філософські аспекти антропосоціогенезу: біологічне та соціокультурне в людині.</p>	-
14.	<p>Тема 14. Філософський аналіз проблем сучасної біології.</p> <p>Філософія як фактор розвитку уявлень про життя в історії людського пізнання: від античності до сучасної науки. Місце філософії біології в контексті філософського аналізу наукового пізнання. Біофілософія. Світоглядні та методологічні проблеми у вивченні походження і розвитку життя. Теорія еволюції. Життя як космічний феномен. Біосфера і ноосфера. Міждисциплінарні методи у біологічному дослідженні. Математизація і моделювання у біології. Системно-структурний підхід у вивченні біосистем. Методологічні проблеми редукціонізму в біології. Філософські та методологічні проблеми молекулярної біології та генетики. Наукові та етичні проблеми клонування. Біоетика в контексті сучасних біологічних досліджень.</p>	2
	Разом за змістовий модуль 2	8
	Разом за 1 та 2 модуль	16

6.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-сть год
<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>		
1.	Тема 1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності.	-
2.	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу.	2
3.	Тема 3. Антична філософія.	-
4.	Тема 4. Філософія Середніх віків та доби Відродження.	2
5.	Тема 5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	2
6.	Тема 6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка.	-
7.	Тема 7. Історія української філософії.	2
	Разом за змістовий модуль 1	8
<i>Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення</i>		
	Тема 8. Онтологія та проблема свідомості у філософії.	2
	Тема 9. Діалектика.	-
	Тема 10. Теорія пізнання як філософська дисципліна.	-
	Тема 11. Наука як предмет філософського дослідження.	-
	Тема 12. Соціальна філософія та філософія культури.	2
	Тема 13. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія.	2
	Тема 14. Філософський аналіз проблем сучасної біології.	2
	Разом за змістовий модуль 2	8
	Разом за 1 та 2 модуль	16

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть год
<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>		
1.	Тема 1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності.	4
2.	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу.	4
3.	Тема 3. Антична філософія.	4
4.	Тема 4. Філософія Середніх віків та доби Відродження.	4
5.	Тема 5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	4
6.	Тема 6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка.	4
7.	Тема 7. Історія української філософії.	4
	Разом за змістовий модуль 1	28
<i>Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення</i>		
	Тема 8. Онтологія та проблема свідомості у філософії.	4
	Тема 9. Діалектика.	4
	Тема 10. Теорія пізнання як філософська дисципліна.	4
	Тема 11. Наука як предмет філософського дослідження.	4
	Тема 12. Соціальна філософія та філософія культури.	4
	Тема 13. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія.	4
	Тема 14. Філософський аналіз проблем сучасної біології.	6
	Разом за змістовий модуль 2	30
	Разом за 1 та 2 модуль	58

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Філософія як особлива форма освоєння людиною світу.
2. Філософія як духовна основа відродження України.
3. Структура філософського знання.
4. Особливості розуміння предмету філософії в історії філософії.
5. Історичні типи світогляду.
6. Функції філософського знання.
7. Веди як найдавніша пам'ятка духовної культури арійської Індії.
8. Філософія буддизму.
9. Йога – як релігійно-ідеалістична система.
10. Конфуціанська філософія в культурі Китаю.
11. Лао-цзи – давньокитайський філософ і мудрець.
12. Філософія даосизму.
13. Натурфілософська проблематика в досократичній філософії.
14. Формування в античності діалектичних поглядів на природу і суспільство (Геракліт).
15. Філософська проблематика апорій Зенона Елейського.
16. Формування та розвиток атомістичних ідей в античній філософії (Демокріт, Епікур, Тіт Лукрецій Кар).
17. Маєвтика Сократа як зразок діалектичного мислення.
18. Вчення Платона про державу.
19. Філософські погляди Арістотеля.
20. Філософія стоїцизму.
21. Зародження та становлення християнської філософії: історичні, культурні передумови виникнення.
22. Августин Аврелій як видатний представник західної патристики.
23. Схоластика як історико-культурне явище західнохристиянського середньовіччя.
24. Проблема універсалій у філософії Середніх віків.
25. Історичне значення філософії доби Відродження.
26. Гуманістичні погляди Еразма Роттердамського.
27. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: Нікколо Макіавеллі, Томас Мор.
28. Загальна характеристика філософії Нового часу.
29. Френсіс Бекон – засновник емпіричного напрямку в філософії Нового часу.
30. Раціоналізм Рене Декарта.
31. Вчення про державу Томаса Гоббса.
32. Імматеріалізм у філософії Девіда Юма.
33. Загальна характеристика Просвітництва у Франції.
34. Соціальна філософія Жан-Жака Руссо.
35. Світове значення німецької класичної філософії.
36. Іммануїл Кант – фундатор німецької класичної філософії.

37. Натурфілософія Фрідріха Шеллінга.
38. Філософія історії Йогана Фіхте.
39. Діалектичні ідеї в філософії Георга Гегеля.
40. Філософія права Георга Гегеля.
41. Антропологічна філософія Людвіга Фойєрбаха.
42. Соціальна філософія Карла Маркса.
43. Загальна характеристика некласичної філософії ХІХ століття.
44. Життя і творчість Фрідріха Ніцше.
45. Ірраціоналізм Фрідріха Ніцше та Артура Шопенгауера.
46. Поняття життя у філософії Анрі Бергсона.
47. Значення ідей Сьорена К'єркегора для розвитку західної філософської думки.
48. Герменевтика як метод гуманітарних наук.
49. Філософська антропологія Макса Шелера.
50. Французький екзистенціалізм.
51. Феноменологія Едмунда Гуссерля.
52. Екзистенційна філософія Карла Ясперса.
53. Філософія прагматизму.
54. Фройдизм і неофройдизм в філософії і культурі ХХ століття.
55. Міфологічний світ стародавніх слов'ян.
56. Філософська культура Київської Русі.
57. Українська полемічна література ХVІ століття. Духовні пошуки Івана Вишенського.
58. Філософія професорів Києво-Могилянської академії.
59. Філософія Григорія Сковороди.
60. Філософія серця Памфіла Юркевича.
61. Проблеми суспільного прогресу, свободи людини і нації у творах Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Драгоманова, Михайла Грушевського.
62. Концепція ноосфери Володимира Вернадського.
63. Українська філософія ХХ століття.
64. Формування уявлень про буття в історії філософії.
65. Види буття та їх специфіка.
66. Буття людини у світі – провідна тема філософії ХХ століття.
67. Рух як форма існування матерії.
68. Сучасне розуміння простору і часу в філософії і науці.
69. Діалектика як філософська теорія розвитку.
70. Історичний розвиток уявлень про діалектику.
71. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
72. Закони діалектики.
73. Формування уявлень про свідомість в історії філософії.
74. Проблема моделювання свідомості в кібернетиці.
75. Наукова і релігійна концепції виникнення і сутності свідомості.

76. Особливості розуміння свідомості в фройдизмі і неофройдизмі.
77. Рівні і форми суспільної свідомості.
78. Гносеологія як філософське вчення про пізнавальну діяльність.
79. Суб'єкт і об'єкт в пізнавальній діяльності.
80. Чуттєвий та раціональний рівень пізнання.
81. Загальна характеристика методів наукового пізнання.
82. Наука як особлива форма теоретичного пізнання світу.
83. Виникнення та розвиток наукового знання в культурах Стародавнього світу.
84. Особливості становлення експериментальної науки Нового часу (XVII ст.).
85. Концепція наукових революцій Томаса Куна і її місце у сучасній філософії науки.
86. Методологія дослідницьких програм Імре Лакатоса.
87. Синергетика: основні ідеї та перспективи розвитку.
88. Основні концепції походження людини.
89. Роль «біологічного» і «соціального» у становленні особистості.
90. Проблема людини у християнському еволюціонізмі П. Тейяра де Шардена.
91. Проблема свободи й відповідальності в філософії Ж.-П. Сартра.
92. Розуміння сутності суспільства в історії філософії.
93. Соціальна стратифікація, мобільність та соціальні конфлікти.
94. Теорії індустріального та постіндустріального суспільств.
95. Роль соціальних інститутів у життєдіяльності людини.
96. Феномен глобалізації: поняття, концепції.
97. Циклічні концепції розвитку культури (О. Шпенглер, А. Тойнбі).
98. Культура як смислоутворююча система.
99. Проблема періодизації культурно-історичного процесу.
100. Традиція як форма розвитку культури.
101. Діалог Сходу і Заходу у світовій культурі.
102. Фрідріх Ніцше про аполонівське та діонісійське начало в європейській культурі.
103. Соціальні норми та цінності.
104. Філософія як фактор розвитку біології.
105. Філософські та методологічні проблеми генетики.
106. Світоглядні та методологічні проблеми біологічного пізнання.
107. Місце біофілософії в системі сучасних знань.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

Під час лекційних занять використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, відео презентації, роздатковий матеріал. Використовується метод проблемного викладення, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних завдань, конференцій, круглих столів.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Філософія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент допускається до підсумкового контролю – іспиту. Максимальна кількість балів, яка отримується студентом на іспиті – 30 балів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані практичні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти невиявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C	Задовільно	
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Максимально можлива кількість балів, якщо форма підсумкового контролю	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальний бал
залік	10	30	10	40	10	–	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint;
2. Роздатковий матеріал.

Технічні засоби:

1. Мультимедійний проектор

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник. К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. 169 с.
2. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищих навч. закладів. К.: Генеза, 2006. 656 с.
3. Бичко І. В., Бойченко І. В., Бойченко М. І., Бузький М. П., Табачковський В. Г. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Либідь, 2001. 406 с.
4. Горський В. С. Історія української філософії: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2004. 488 с.
5. Історія української філософії: Підручник / М. Ю. Русин, І. В. Огородник, С. В. Бондар та ін. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. 591 с.
6. Касьян В. І. Філософія: навч. посіб. 5-те вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2008. 347 с.
7. Лузан А. О. Вступ до філософії: навчальний посібник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія: підручник. 4-те вид., випр. і доп. Львів: Магнолія, 2006. 504 с.
9. Причепій Є. М. Філософія: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академвидав, 2005. 592 с.
10. Філософія: навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. ; за ред. І. Ф. Надольного. 7-ме вид., стереотип. Київ: Вікар, 2008. 534 с.
11. Філософія: світ людини. Курс лекцій: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. Г. Табачковський та ін. К.: Либідь, 2003. 432 с.
12. Ярошовець В. Історія філософії: Словник. К.: Знання України, 2005. 1200 с.
13. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посібник / за ред. Л.В. Губерського. Київ: Знання, 2009. 624 с.
14. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 306 с.

Додаткова література

1. Бойченко І. Філософія історії. К.: Прапор, 2006. 656 с.
2. Гатальська С. Філософія культури. Київ: Либідь, 2005. 328 с.
3. Гринів О. Історія української філософії. Львів: Тріада плюс, 2015. 302 с.
4. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки: підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 223 с.
5. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; Пер. з англ. В. Шовкун; Наук. ред. пер. О. Шевченко. К.: Основи, 2003. 503 с.
6. Історія української філософії: хрестоматія / упоряд. М. В. Кашуба. Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 356 с.
7. Кондзьолка В. Історія Середньовічної філософії: навч. посіб. Львів: Світ, 2001. 218 с.
8. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 1997. 327 с.
9. Поліщук Н. Філософія прагматизму. К.: Українська Центр духовної культури, 2012. 400 с.
10. Ратніков В. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
11. Ратніков В. С. Історія та філософія науки. Хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації. Вінниця: Нова Книга, 2009. 411 с.
12. Рьод В. Шлях філософії: XIX–XX століття. Київ: Дух і Літера, 2010. 368 с.
13. Стружевський В. Онтологія: Київ: Дух і літера; Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2014. 312 с.
14. Сучасний словник із суспільних наук / за ред. О. Г. Данильяна, М. І. Панова. Х.: Прапор, 2006. 432 с.
15. Федів Ю. А., Мозкова Н. Г. Історія Української філософії. Київ: Україна, 2001. 510 с.
16. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
17. Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Київ: Знання України, 2004. 74 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Е-бібліотека «Чтиво» <http://chtyvo.org.ua>
2. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
5. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
9. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
10. Сайт альманаху «Грані» <http://www.grani.org.ua/>
11. Сайт Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди <https://www.filosof.com.ua>
12. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
13. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>